

Душанка М. Јововић¹
Универзитет у Приштини са привременим
седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет
Косовска Митровица (Србија)

339.97
339.13
Оригинални научни рад
Примљен 19/02/2021
Прихваћен 22/02/2021
doi: [10.5937/socpreg55-30935](https://doi.org/10.5937/socpreg55-30935)

КОНКУРЕНТНОСТ ЗЕМАЉА У ВРЕМЕНУ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ И ЧЕТВРТЕ ИНДУСТРИЈСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

Сажетак: Крајње сложена природа конкурентских процеса чини идентификацију категорије конкурентности земаља често непрецизном и компликованом за разумевање. Ово посебно долази до изражаја у времену глобализације и афирмације Четврте индустријске револуције, као два феномена који у значајном степену обликују савремена дешавања у свету. Глобализација и Четврта индустријска револуција су омогућиле економски просперитет појединим земљама, али истовремено су и узроковале све израженије развојне неједнакости у светским размерама. Исти је закључак и по питању достигнутог нивоа конкурентности земаља, о чему на убедљив начин сведоче подаци Светског економског форума из 2019. године о конкурентности земаља, по којима је највећи број земаља у свету још увек далеко од циљане „границе” конкурентности.

Кључне речи: глобализација, конкурентност земаља, Четврта индустријска револуција

Увод

Конкурентност је један од најфреквентнијих појмова у савременој економској теорији. Реч је о изузетно сложеном феномену кога је могуће сагледавати из најразличитијих аспеката. У економској науци не егзистира општеприхваћено појмовно тумачење феномена конкурентности, чак и ако се његово истраживање фокусира искључиво на ниво предузећа, односно ниво индустријских грана, појединих регионалних целина или на ниво националних економија.

Током последњих деценија у стручној и научној литератури се све чешће говори о конкурентности земље, односно о националној конкурентности. Потпуно је јасно да унапређење националне конкурентности подразумева раст конкурентности домаћих предузећа, јер само предузећа стварају нове облике конкурентних предности, док владе могу обликовати пословно окружење које у већој или мањој мери погодује развоју бизниса (Soltes, Gavurova, 2015). Речју, раст реалног бруто домаћег производа националних економија у основи је одређен достигнутим нивоом продуктивности њихових предузећа (Grauwe, 2010). То значи да успешну привреду могу

¹ dusanka.jovovic@pr.ac.rs

створити искључиво висококонкурентна предузећа пласирајући произведена добра на домаћем и, посебно, на међународном тржишту (Vojtović, 2016).

Предмет истраживања у овом раду је национална конкурентност. Акцент је на објашњењу суштине и значаја овог концепта и посебно на квантификацији конкурентности земаља у времену глобализације и доминације Четврте индустријске револуције. Јер, евидентно је да су глобализација и Четврта индустријска револуција појаве које у значајној мери обликују многа дешавања у свету пословања и шире, укључујући и феномен националне конкурентности.

У условима глобализације и афирмације Четврте индустријске револуције, националне привреде функционишу у амбијенту турбулентних промена не само у економској, већ и у друштвеној сфери. Одрживи економски раст привредно просперитетних земаља највећим делом се темељи на стратегијама унапређења конкурентности у чијој се основи налазе достигнућа Четврте индустријске револуције, чији су манифестни облици свеобухватна примена све моћнијих информационалних и комуникационих технологија и растућа повезаност дигиталних производних система, технолошких процеса, људи и робота (Bazić, 2017).

Полазећи од дефинисаног предмета, одређени су следећи циљеви истраживања:

- ближа теоријска експликација категорије националне конкурентности, односно конкурентности земље;
- указивање на комплексан карактер конкурентности земље, посебно у времену глобализације и доминације Четврте индустријске револуције;
- приказ ранга и индекса конкурентности 4.0 селектованих земаља, према методологији Светског економског форума.

На основу предмета и циљева истраживања постављена су следећа три истраживачка питања:

1. Које се земље могу означити лидерима по достигнутом нивоу конкурентности у свету?
2. Какве су позиције земаља ЕУ по питању глобалне конкурентности земаља ЕУ?
3. Колики је заостатак земаља Западног Балкана, по критеријуму достигнутог нивоа конкурентности у Четвртој индустријској револуцији, за земљама ЕУ?

У циљу долажења до одговора на постављена истраживачка питања биће коришћени општи методолошки принципи, прилагођени датом предмету истраживања. Конкретно, дескриптивни метод ће се користити за описивање категорије конкурентности земаља које покрећу иновације Четврте индустријске револуције. Метод анализе ће бити примењен за сагледавање најважнијих компоненти концепта националне конкурентности. Метод синтезе ће бити коришћен у поступку обједињавања појединих компоненти националне конкурентности. У раду ће се користити и компаративни метод који своју примену има у поређењу земаља које представљају светске лидере и земаља ЕУ и држава Западног Балкана.

Полазећи од предмета, циљева, истраживачких питања и методолошких принципа, композицију рада, поред увода, закључка и списка коришћене литературе, чине три секције. У првој се говори о различитим приступима објашњењу конкурентности земаља, у другој сагледава конкурентност земље у светлу домета и изазова глобализације и Четврте индустријске револуције, док се у трећој секцији рада даје осврт на кључне факторе и приказ позиција селектованих земаља на листи глобалне конкурентности 4.0. Светског економског форума у 2019. години.

Различити приступи објашњењу конкурентности земаља

Упркос растућем интересовању практичара и истраживача за објашњење суштине категорије конкурентности земље, општеприхваћено њено појмовно одређење не постоји. То је углавном последица енормног броја детерминанти националне конкурентности, а делом и различитих приступа мерењу националне конкурентности (Gavurova, Vagasova, Kovac, 2016). Стога, с правом истичу неки истраживачи да је, након класичне економске теорије, сваки значајнији правац у развоју економске мисли имао сопствену перцепцију суштине феномена конкурентности. Другим речима, концепт конкурентности је резултат дуге историје научних размишљања, током које су се појавила различита схватања и различити аспекти садржаја ове категорије (Dragičević, 2012, стр. 13).

Економисти Шваб и Салаи Мартин (Schwab, Sala-I-Martin, 2012) националну конкурентност дефинишу као „скуп институција, политика и фактора, који одређују ниво продуктивности једне земље”. Национална конкурентност говори о способности земље да у слободним и равноправним тржишним условима произведе робу и услуге које испуњавају строге захтеве међународног тржишта, уз истовремено задржавање и дугорочно повећање реалног дохотка становништва (IMD, 2003).

Један број истраживача је мишљења да приликом сагледавања националне конкурентности не треба третирати привреду као целину, већ се треба фокусирати на поједине гране и секторе делатности (Cho & Moon, 2000). Другим речима, конкурентност земље говори о њеној способности да у одређеним областима ствара веће додате вредности у односу на идентичне секторе делатности у другим земљама, као и да испољава већу способност у привлачењу фактора производње у односу на остале секторе у оквиру исте земље или из других земаља (Toming, 2011).

Огрин и Хертју (Ogrea & Herciu, 2014) истичу да је унапређење конкурентности у условима глобализације постао кључни циљ економских политика многих држава. Стефан Гарели (Garelli, 2004) је мишљења да на конкурентност земље треба превасходно гледати као на способност управљања националним ресурсима и повећавања благостања свог становништва на основу раста ефикасности функционисања корпоративног и јавног сектора. Овај концепт конкурентности обухвата, поред анализе продуктивности, акумулацију физичког капитала, увећање природног богатства, подстицање нових начина размишљања и способност холистичког приступа решавању проблема развоја и пословања.

У економској теорији се срећу ставови да треба правити разлику између квантитативне и квалитативне конкурентности земље. Земља која је у стању да на бази јефтинијих производних фактора и супериорније технологије производи јефтинеје упоредиве производе, поседује квантитативне аспекте конкурентности. Квалитативна конкурентност земаља зависи од коришћења нових технологија, дизајна, подизања квалитета производа на светском тржишту, обезбеђујући на тај начин раст друштвеног благостања свог становништва (Lenardić, 2003).

Узимајући у обзир претходно изнете ставове, могуће је констатовати да национална конкурентност представља способност привреде да оствари дугорочно одрживи привредни раст и повећа благостање већине становника, а такође да изгради привредну структуру која се ефикасно прилагођава условима међународне размене

и глобалне конкуренције (Јововић, 2017). Дакле, национална конкурентност говори о способности посматране земље да у слободним и равноправним тржишним условима направи производе и обезбеди услуге који задовољавају потребе домаћег и страног тржишта, уз истовремено задржавање и дугорочно повећање реалног дохотка становништва у условима глобалне конкуренције. Привредни развој у чијој је основи конкурентност не заснива се само на наслеђеним компаративним предностима, већ и на комерцијалној валоризацији знања у иновације, развијеној инфраструктури, широкој примени нових технологија, трансферу технолошких решења, односно на увећању националног иновационог капацитета (Cvetanović, Nedić & Despotović, 2019).

На основу анализе врло богате литературе посвећене истраживању феномена конкурентности земаља, може се закључити да су приступи сагледавању ове категорије крајње различити. О томе сведочи чињеница да један број аналитичара децидно заступа мишљење да конкурентност има обележја „природног закона модерне тржишне економије” (Kitson, Martin & Tyler, 2004) док, супротно томе, не мали број истраживача сматра да се одређење конкурентности готово у целини може појмовно поистоветити са категоријом продуктивности и да због тога нема логике говорити о конкурентности земље (Krugman, 1994; Ketels, 2006).

Свака национална економија има потребу да се пореди са другим земаљама у погледу одређеног скупа критеријума који дају довољно употпуњену слику њене способности да издржи међународну конкуренцију на сопственим тржиштима и на глобалном тржишту. Раст конкурентности националне економије несумњиво представља један од централних економских циљева свих земаља. Притом се указује на важност раста бруто домаћег производа по становнику, уз способност производње роба и услуга које задовољавају критеријуме међународног тржишта (Maksimović, 2012).

Конкурентност земље у светлу домета и изазова глобализације и Четврте индустријске револуције

Последњих тридесетак година, процес глобализације је једна од најкарактеристичнијих појава у светској привреди и неспорно најмаркантнија карактеристика у савременим условима (Јововић, 2007). Скоро да постоји сагласност да израз глобализација означава повезивање људских заједница на планети Земљи у светско друштво (Marković, 2010).

Под Четвртом индустријском револуцијом има се у виду актуелно временско раздобље у привредном развоју земаља, које је обележено многим иновативним решењима чијим коришћењем се стварају услови за одрживи развој и одрживу конкурентност земаља на светском тржишту. Четврта индустријска револуција је постала реалност за милионе људи широм света. Она отвара нове могућности за развој пословања, владе и појединце.

Два су основна приступа економиста у третирању глобализације. Први карактерише указивање на користи земаља у развоју од слободног кретања, роба, услуга, капитала и технологије, а други на апострофирање негативних страна глобализације,

посебно када се имају у виду многобројни аспекти сваким даном све израженијих неравнотежа животне средине и све веће неједнакости у расподели светског дохотка и богатства (Baddeley, 2006).

Мултидимензионалност процеса глобализације огледа се у енормном расту међународних токова роба, услуга и фактора производње, а такође и кретања информација, знања и технологије (Kharlamova & Vertelieva, 2013). С једне стране, овај процес убрзава конвергенцију националних привреда, док с друге он доводи до повећаних међудржавних и унутрашњих супротности и растуће конкуренције између субјеката међународних економских односа на регионалном, националном и глобалном нивоу.

Независно од приступа истраживању процеса глобализације, неупитна је чињеница да се национална конкурентност, као једна од магистралних последица овог феномена (процеса), не може третирати у оквирима посматране земље већ да иста поприма наднационално обележје. И што је далеко значајније, објашњење националне конкурентности ни издалека више не подразумева само бављење економским растом и привредним просперитетом земље, већ се пажња мора усмерити на многобројне „меке“ факторе конкурентности, попут квалитета живота, очувања животне средине, еколошке безбедности расположивих и долазећих технологија, растућих неједнакости у расподели дохотка и богатства и др. (Balkyte & Tvaronavičienė, 2010; Svetanović, Nedić & Despotović, 2019)

Утицај глобализације на конкурентност мање развијених земаља, прилично је нејасан. С једне стране, она отвара нове могућности њеног унапређења, док с друге може деловати ограничавајуће земљама које нису конципирале одговарајуће стратегије унапређења властите конкурентности у свету који се све интензивније мења.

Глобализација је покренула процес повезивања и међусобне зависности различитих субјеката из географски врло удаљених делова света. Она је бацила сасвим ново светло на питања еколошке, друштвене и економске одрживости у далеко највећем броју земаља. Све је јасније да унапређење националне конкурентности у условима глобализације не зависи само од раста и економске ефикасности, већ и од очувања животне средине и што је могуће праведније расподеле створеног дохотка и стеченог богатства (Bilas, Bošnjak & Novak, 2018).

Одрживи економски развој је кључ за излазак из сиромаштва и основни је покретач људског развоја у доба Четврте индустријске револуције. У економској историји постоје бројни докази да је раст био најефикаснији, а вероватно и једини начин да људи победе сиромаштво и побољшају квалитет живота. За најмање развијене земље и земље у развоју, економски раст је нужан и пресудан услов за стварање услова за унапређење образовања, здравља, исхране и квалитета живота за већину становништва.

Аутоматизација и роботизација могу успорити развој земље која се ослања на ниске трошкове рада у производњи. Најшира примена информационо-комуникационих технологија смањује информационе баријере и омогућава бржи трансфер идеја, технологија и нематеријалних производа на глобалном плану, стварајући тиме нове могућности за економије у развоју.

Ранг и индекс конкурентности земаља 4.0 према методологији Светског економског форума

Полазећи од сложености и специфичности конкурентности, у економској теорији развијен је и у пракси коришћен већи број индикатора за мерење конкурентности земаља (Dieter & Englert, 2007). У последње време, као алат за мерење макроконкурентности, на значају добијају композитни индикатори. Композитни индикатори мере и поједностављују информације у циљу потпунијег разумевања одређеног феномена, како за доносиоце одлука, тако и за јавност. Коришћење композитних индикатора се показало корисним, посебно у упоредним истраживањима земаља. То је због тога што су композитни индекси способни да представе комплексне концепте (нпр. конкурентност, одрживост, одрживу конкурентност, итд.) у виду једноставне мере. Међутим, композитни индекси могу послати и погрешне информације, уколико су лоше конструисани или погрешно протумачени (Cvetanović & Novaković, 2017).

Несумњиво је да је индекс глобалне конкурентности Светског економског форума далеко најкоришћенији композитни индикатор конкурентности земаља. Индекс глобалне конкурентности се добија на основу агрегирања великог броја појединачних индикатора који квантификују посебне димензије конкурентности на националном нивоу. Његово израчунавање претпоставља постојање конзистентне теоријске основе концепта конкурентности, селекцију појединачних индикатора, а такође и сврсисходно коришћење система пондера и одговарајућих процедура агрегирања.

Методологија Светског економског форума за мерење конкурентности земаља је 2018. године коренито измењена, тако што је прилагођена изазовима и донетима Четврте индустријске револуције (Schwab, 2019). Индекс интегрисе добро успостављене аспекте са новим полугама које покрећу продуктивност и привредни раст. Наглашава улогу људског капитала, иновација, отпорности и агилности, не само као покретача, већ и као фактора привредног успеха у Четвртој индустријској револуцији. Упућује на бољу употребу технологије у економском расту, али и упозорава да је то могуће постићи само као део холистичког приступа са другим факторима конкурентности. Коначно, он нуди објективну анализу података за непристрасно и рационално креирање политике оријентисане ка будућности.

Индекс глобалне конкурентности 4.0 је годишњи показатељ који омогућава креаторима економске политике да процене свој напредак у односу на читав низ фактора који одређују продуктивност. Он се добија спајањем вредности 103 појединачна показатеља, настала комбиновањем података међународних организација (најчешће националних статистичких организација) и података из анкете коју спроводи Светски економски форум, а чији је циљ да допуни податке који се не могу добити из званичних статистичких извора. Сви индикатори који чине и индекс глобалне конкурентности 4.0 су организовани у 12 'стубова': Институције; Инфраструктура; Примена ИКТ-а; Макроекономска стабилност; Здравље; Вештине; Тржиште производа; Тржиште рада; Финансијски систем; Величина тржишта; Динамика пословања и Иновациона способност (GCI_4.0_2019_Dataset).

Индекс се сада рачуна за све привреде на истоветан начин и дефинитивна вредност ИГК је једноставан просек од 12 'стубова', тако да имплицитна тежина сваког стуба износи око 8,3% (1/12). Вредности стубова конкурентности и индикатора у оквиру стубова су трансформисани на скали 0–100. Притом је 0 најлошија вредност, док је 100 максимална оцена. Образложење је да, како се наставља 4ИР, сви фактори конкурентности имају приближно исти утицај на конкурентну позицију привреде, независно од нивоа БДП-а по становнику. Због те чињенице, сваки 'стуб' се може сматрати потенцијалним приоритетом. ИГК 4.0 квантифицира унапређење конкурентности земаља на основу домета Четврте индустријске револуције, независно од достигнуте фазе њиховог економског развоја.

Резултати индекса глобалне конкурентности 4.0 у 2019. години упућују на то да је највећи број земаља значајно удаљен од „границе” конкурентности, као замишљене вредности свих фактора конкурентности. Просечна оцена 60 потврђује да многе привреде у свету тек треба да спроведу мере које су у функцији убрзања дугорочне стопе привредног раста и спречавања дугорочних неравнотежа, стварајући тиме услове за унапређење животног стандарда становништва.

Резултати индекса глобалне конкурентности 4.0 у 2019. години су показали да постоје привреде које су оствариле респектабилне резултате у унапређењу глобалне конкурентности. Извештај о глобалној конкурентности земаља у ери 4ИР је конципиран на начин да помогне креаторима политика, пословним лидерима и другим заинтересованим странама широм света да обликују своје стратегије раста и развоја, а које су у сагласју са дOMETИМА Четврте индустријске револуције. Истовремено, Извештај о глобалној конкурентности земаља у ери 4ИР представља својеврсни позив свим привредним агентима на укључивање у холистички и довољно брз процес изградње конкурентне привреде која гарантује подизање животног стандарда људи. Усред брзих технолошких промена, политичке поларизације и спорог привредног опоравка, кључно је дефинисати, проценити и имплементирати нове правце кретања раста и просперитета. Уз продуктивност, која је најважнија одредница дугорочног економског раста и увећања дохотка, Индекс глобалне конкурентности 4.0 истиче важност најбитнијих фактора раста продуктивности у епохи 4ИР. Посматран у том светлу, може се слободно рећи да ИГК 4.0 представља врло респектабилан алат за њихову процену. Кључна открића, сумирана у нови алат, као и његови резултати откривени су анализом на глобалном, регионалном и националном нивоу. Индекс глобалне конкурентности 4ИР представља недвосмислено нови концепт, нови стандард и нови приступ сагледавању фактора глобалне конкурентности земаља у односу на претходни индекс глобалне конкурентности. Опсежним напорима у прикупљању података, ИГК 4.0 пружа нова сазнања о факторима чији значај расте са развојем 4ИР (људски капитал, иновације, отпорност и агилност). Кључни и нови концепти се односе на предузетничку културу, компаније које прихватају дисруптивне идеје, сарадњу компанија са више заинтересованих страна, критички начин размишљања, систем унапређења по заслуги, поверење.

Према Извештају о глобалној конкурентности земаља за 2019. годину, највиши ниво конкурентности на свету имао је Сингапур са вредношћу индекса глобалне конкурентности 84,8. Следе Сједињене Америчке Државе са индексом глобалне конкурентности 83,7 и Хонг Конг са 83,1. Поред ових земаља, у првих десет

најконкурентнијих земаља у свету у 2019. години биле су: Холандија, Швајцарска, Јапан, Немачка, Шведска, Велика Британија и Данска (Табела 1).

На примеру држава европског континента могуће је разликовати четири групе земаља различитих нивоа конкурентности: (1) конкурентне земље северозападне Европе као конкурентне лидере; (2) конкурентне земље југозападне Европе, на челу са Француском; (3) земље североисточне Европе, чија је конкурентност у успону, са Пољском, Чешком и балтичким државама, и (4) земље југоисточне Европе, у којима се налазе балканске земље чланице ЕУ ниске конкурентности (Табела 2).

Намеће се питање како су позициониране земље Западног Балкана у светлу њихове укупне конкурентности. Одговор је могуће наћи увидом у податке дате у Табели 3. Произилази да су земље овог региона врло неконкурентне. Међу земљама Западног Балкана, у 2019. години Србија је била на 72, а Црна Гора на 73. месту. Знатно лошије су биле позициониране Албанија (81) и Северна Македонија (82). С приличним заостајањем, међу земљама Западног Балкана у 2019. години била је Босна и Херцеговина (92. место).

Закључак

Динамичан и одрживи економски развој је стални циљ који све земље желе да остваре јер је то једини пут ка општем друштвеном напретку. Међутим, економски развој, у чијој основи је конкурентност, не успевају да остваре све земље. Глобализација и Четврта индустријска револуција, као појаве које обликују савремена дешавања у свету, створиле су нове могућности, али и поремећаје и још већи јаз између различитих привреда и земаља. Постоји велика разлика у конкурентности између различитих земаља, коју је потребно у што већој мери и у што краћем року отклонити како би се обновила продуктивност и раст широм света.

Анализа садашњих приступа интерпретацији концепта националне конкурентности показује веома велике разлике у његовом обухвату. Основни разлог постојања великог броја појмовних одређења националне конкурентности је комплексност и мултидимензионалност категорије. Концепт националне конкурентности одражава повољну позицију националне привреде, углавном на пољу међународне трговине, и истовремено способност земље да ојача ову позицију. С друге стране, национална конкурентност је концентрисан израз економских, научних, технолошких, организационих, менаџерских, маркетиншких и других способности које се имплементирају у производњи добара, успешно осигуравајући њихово надметање са страним робама и услугама на домаћим и страним тржиштима. Национална конкурентност је способност државе да оствари високе стопе економског раста, осигура стабилно повећање реалних зарада, дугорочно унапреди животни стандард становништва. Истовремено, високи ниво националне конкурентности је у функцији промовисања улоге и значаја домаћих предузећа на светском тржишту. Ова способност прилагођавања променама које се дешавају на глобалном тржишту заснива се на економским факторима, као што су обим инвестиција, иновације и др.

Неупитна је чињеница да је исходиште националне конкурентности конкурентност предузећа, из основног разлога што се конкурентност земље може повећати искључиво растом конкурентности предузећа. Вредност се ствара на

нивоу предузећа, а конкурентност земље је одраз способности њених предузећа да се успешно укључе у међународне економске процесе. Укратко, унапређење конкурентности земље заснива се на сталном расту конкурентности њених предузећа.

Све израженији процес глобализације светске привреде, вођен Четвртом индустријском револуцијом, ствара нове могућности за унапређење међународне конкурентности, али и све сложеније изазове и захтеве, посебно у области јачања и унапређења иновационе способности земаља, као једног од кључних фактора њихове одрживе конкурентности. Јачање иновационе способности помаже земљама не само да убрзају процес структурних промена и тиме створе услове за динамичан привредни раст, већ и да унапреде националну конкурентност као основу дугорочно одрживог развоја у све сложенијим изазовима глобалног пословања и такмичења.

Dušanka M. Jovović¹
University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law
Kosovska Mitrovica (Serbia)

COUNTRY COMPETITIVENESS IN THE ERA OF GLOBALIZATION AND THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION

(Translation In Extenso)

Abstract: An extremely complex nature of competition processes often makes the identification of the category of country competitiveness inaccurate and complicated to understand. This is particularly manifested in the era of globalization and the affirmation of the Fourth Industrial Revolution as two phenomena that shape contemporary developments in the world to a large extent. Globalization and the Fourth Industrial Revolution have ensured economic prosperity to some countries, but at the same time, they have also caused increasingly prominent developmental inequalities at worldwide level. The same conclusion refers to the matter of the competitiveness level achieved by the countries. This is convincingly proved by the 2019 World Economic Forum data about country competitiveness, based on which the greatest number of the countries in the world are still far from the targeted “limit” of competitiveness.

Keywords: globalization, country competitiveness, the Fourth Industrial Revolution

Introduction

Competitiveness is one of the most frequent concepts in the modern economic theory. It is an extremely complex phenomenon that can be seen from completely different aspects. In the economic science there is no generally accepted conceptual interpretation of the phenomenon of competitiveness, even though its research is focused solely on the level of an enterprise and/or the level of industrial branches, individual regional units or on the level of national economies.

In the past few decades, expert and scholarly literature tends more often to speak of country competitiveness, i.e. national competitiveness. It is completely clear that improvement of national competitiveness involves growing competitiveness of domestic companies because only companies create new forms of competitive advantages, while the government can shape the business environment that suits business development to a larger or smaller extent (Soltes, Gavurova, 2015). Namely, the growth of the real gross domestic product of national economies is basically determined by the achieved level of productivity of their

¹ dusanka.jovovic@pr.ac.rs

companies (Grauwe, 2010). It means that a successful economy may be created solely by highly-competitive companies through placing the produced goods in the domestic market and particularly in the international market (Vojtovič, 2016).

The subject of research in this paper is national competitiveness. The emphasis is put on the explanation of the essence and significance of this concept and especially on the quantification of country competitiveness in the era of globalization and the dominance of the Fourth Industrial Revolution. As a matter of fact, it is evident that globalization and the Fourth Industrial Revolution are phenomena that significantly shape contemporary developments in the world of business and beyond, including the phenomenon of national competitiveness.

In the conditions of globalization and the affirmation of the Fourth Industrial Revolution, national economies function in the atmosphere of turbulent changes not only in economic, but also in social sphere. Sustainable economic growth of economically prosperous countries is in its greatest part founded on the strategies of improving competitiveness with the achievements of the Fourth Industrial Revolution in its foundations and manifesting itself in the forms of comprehensive application of increasingly powerful information and communication technologies and growing connection of digital production systems, technological processes, humans and robots (Bazić, 2017).

Starting from the defined subject, the following goals of the research have been determined:

- closer theoretical explication of the category of national competitiveness, i.e. of country competitiveness;
- indicating the complex character of country competitiveness, particularly in the era of globalization and dominance of the Fourth Industrial Revolution;
- overview of ranking and Competitiveness Index 4.0 of the selected countries by using the methodology of the World Economic Forum.

According to the subject and goals of the research, the following three research questions have been posed:

1. What countries may be considered as leaders according to the achieved level of competitiveness in the world?
2. What are the positions of EU countries about the question of global country competitiveness in the EU?
3. How much are the West Balkans countries lagging behind EU countries according to the criterion of the achieved level of competitiveness in the Fourth Industrial Revolution?

In order to find answers to the posed research questions, general methodological principles will be used, as adjusted to this specific research subject. More precisely, the descriptive model will be used to describe the competitiveness categories of the countries initiating the innovations of the Fourth Industrial Revolution. The analysis method will be applied in considering the most important components of the national competitiveness concept. The synthesis method will be used in the procedure of unifying individual components of national competitiveness. The paper will also use the comparative method which is applied to the comparison of the countries representing world leaders and the countries of the EU and the Western Balkans.

Starting from the subject, goals, research questions and methodological principles, the paper composition, besides the introduction, conclusion and the list of references, is made up of three sections. The first section speaks about different approaches to the explanation of country competitiveness; the second considers country competitiveness in the light of the achievements and challenges of globalization and the Fourth Industrial Revolution, while the third section gives a review of the key factors and shows the positions of the selected countries in the list of global competitiveness 4.0 of 2019 World Economic Forum.

Different approaches to the explanation of country competitiveness

Despite the increasing interest of practitioners and researchers in explaining the essence of the country competitiveness category, its generally accepted conceptual determination does not exist. That is mainly the consequence of the enormous number of determinants of national competitiveness, and partly due to different approaches to measuring national competitiveness (Gavurova, Vagasova, Kovac, 2016). Therefore, some researchers are right to point out that, after the classic economic theory, every direction of some importance in the development of economic thought had its own perception of the essence of the competitiveness phenomenon. In other words, the concept of competitiveness is the result of long history of scholarly considerations that has given rise to different understandings and different aspects of the content of this category (Dragičević, 2012, p. 13).

Economists Schwab and Sala-I-Martin (Schwab, Sala-I-Martin, 2012) define national competitiveness as “a set of institutions, policies and factors that determine the productivity level of a country”. National competitiveness indicates the country’s ability in free and equal market conditions to produce goods and services that meet strict requirements of the international market while simultaneously maintaining and increasing the real income of its inhabitants on a long-term basis (IMD, 2003).

In the opinion of a number of researchers, when considering national competitiveness one should not treat economy on the whole, but focus on individual branches and sectors of activity instead (Cho & Moon, 2000). In other words, competitiveness of a country speaks of its ability in certain fields to produce greater added values in comparison to the counterpart sectors of activity in other countries, as well as to show a greater ability to attract production factors in comparison to other sectors within the same country or in other countries (Toming, 2011).

Ogreaan and Herciu (Ogreaan & Herciu, 2014) emphasize that the improvement of competitiveness in globalization conditions has become the key goal of economic policies in many countries. *Stéphane* Garelli (Garelli, 2004) thinks that country competitiveness should be seen mainly as the capability of managing national resources and increasing the well-being of the population based on the increase in the efficiency of functioning of corporate and public sectors. This concept of competitiveness, apart from the analysis of productivity, also includes the accumulation of physical capital, increase in natural wealth, encouragement of new ways of thinking and the ability to approach the resolution of the problem of development and business operations in a holistic manner.

In the economic theory there are attitudes that difference should be made between quantitative and qualitative country competitiveness. A country capable of producing cheaper comparable products based on cheaper production factors and more superior

technology has quantitative aspects of competitiveness. Qualitative country competitiveness depends on the use of new technologies, design, raising the product quality in the world market, thus ensuring the growth of social wellbeing of its population (Lenardić, 2003).

Taking into account the above-listed attitudes, it is possible to state that national competitiveness constitutes the ability of economy to realize long-term sustainable economic growth and to increase wellbeing of most inhabitants, and also to build the economic structure that is efficiently adjusted to the conditions of international exchange and global competition (Jovović, 2017). Therefore, national competitiveness speaks of the ability of the observed country in free and equal market conditions to make products and provide services that meet the needs of the domestic and foreign markets, while simultaneously maintaining and increasing the real income of the population in the conditions of global competition. Economic development with competitiveness in its essence is not based only on the inherited comparative advantages, but also on the commercial valorization of knowledge in innovations, better developed infrastructure, broad application of new technologies, transfer of technological solutions and/or improvement of the national innovation capability (Cvetanović, Nedić & Despotović, 2019).

Based on the analysis of exceptionally rich literature dedicated to the exploration of the phenomenon of country competitiveness, it may be concluded that the approaches to the consideration of this category are extremely different. It is proved by the fact that a number of analysts decisively advocate the opinion that competitiveness has the features of the “natural law of modern market economy” (Kitson, Martin & Tyler, 2004), while, in contrast, quite a few researchers think that the determination of competitiveness may be almost in full identified conceptually with the category of productivity, and that is why it is not logical to speak of country competitiveness (Krugman, 1994; Ketels, 2006).

Each national economy needs to compare itself with other countries regarding a set of criteria that give a sufficiently completed picture of the country’s ability to withstand international competition both in its own markets and in the global market. The growth of national economy competitiveness undoubtedly constitutes one of the central economic goals of all countries. Moreover, the importance of increasing gross domestic product per capita is emphasized, along with the ability to produce goods and services that meet the international market criteria (Maksimović, 2012).

Country competitiveness in the light of achievements and challenges of globalization and the Fourth Industrial Revolution

In the past thirty years or so, the globalization process has been one of the most typical phenomena in world economy and indisputably the most prominent characteristic in contemporary circumstances (Jovović, 2007). There is almost total agreement that the term “globalization” denotes connecting human communities on planet Earth into a world society (Marković, 2010).

The Fourth Industrial Revolution takes into account the current period of time in the country’s economic development that is marked by numerous innovative solutions, the application of which creates conditions for sustainable development and sustainable country competitiveness in the world market. The Fourth Industrial Revolution has become the reality to millions of people throughout the world. It opens up new opportunities for the development of business, governments and individuals.

There are two basic approaches economists take in treating globalization. The first approach is characterized by pointing to the benefits the developing countries have from free movement of goods, services, capital and technology, while the second approach emphasizes the negative sides of globalization, particularly having in mind numerous aspects of day-to-day more pronounced disbalances in the environment and increasing inequalities in the distribution of the world income and wealth (Baddeley, 2006).

The multidimensional nature of the globalization process is reflected in the enormous increase in international flows of goods, services and production factors, as well as in the movement of information, knowledge and technology (Kharlamova & Vertelieva, 2013). On one hand, this process accelerates the convergence of national economies while, on the other hand, it leads to increasing inter-state and internal opposition and growing competition between the subjects of international economic relations at regional, national and global levels.

Independently of the approach to the exploration of the globalization process, it is an indisputable fact that national competitiveness as one of the main consequences of this phenomenon (process) cannot be treated only within the observed country, but it assumes a supra-national character. More importantly, the explanation of national competitiveness no longer implies just addressing the country's economic growth and economic prosperity, but it demands paying attention to numerous "soft" factors of competitiveness, such as the quality of life, environmental protection, ecological safety of the existing and future technologies, increasing inequalities in the distribution of income and wealth etc. (Balkyte & Tvaronavičienė, 2010; Cvetanović, Nedić & Despotović, 2019)

The effect of globalization on competitiveness of underdeveloped countries is rather unclear. On one hand, it opens up new opportunities for its improvement, while on the other hand it may act in a limiting way for the countries that have not conceived appropriate strategies of improving their own competitiveness in the world which is subject to continuously intensive changes.

Globalization has initiated the process of connecting and interdependence of different subjects from geographically rather distant parts of the world. It has shed completely different light on the matters of ecological, social and economic sustainability in by far the largest number of countries. It is becoming clearer that the improvement of national competitiveness in the globalization conditions does not depend only on the growth and economic efficiency, but also on the environment conservation and fair distribution, as much as it is possible, of the generated income and acquired wealth (Bilas, Bošnjak & Novak, 2018).

Sustainable economic development is a key to leaving poverty behind and it is the basic incentive of human development in the era of the Fourth Industrial Revolution. In economic history there are numerous indicators that growth was the most efficient, and probably the only way for people to win poverty and improve the quality of life. For the least developed and developing countries, economic growth is a necessary and crucial prerequisite for creating conditions for the improvement of education, health, nutrition and quality of life for the majority of population.

Automation and robotization may slow down the development of the country that relies on low labour costs in production. The broadest application of information-communication technologies reduces information barriers and enables faster transfer of ideas, technologies and non-material products globally, thus creating new opportunities for the developing economies.

Ranking and Global Competitiveness Index 4.0 according to the World Economic Forum methodology

Starting from the complexity and specific nature of competitiveness, a large number of indicators for measuring country competitiveness have been developed in the economic theory and used in practice (Dieter & Englert, 2007). Lately, composite indicators as tools for measuring macro-competitiveness are becoming increasingly significant. Composite indicators measure and simplify information for the purpose of more complete understanding of a phenomenon, both for decision-makers and the public. The application of composite indicators has proved to be useful, particularly in comparative studies of the countries. It is due to the fact that composite indices are able to present complex concepts (e.g. competitiveness, sustainability, sustainable competitiveness etc.) in the form of a simple measure. However, composite indices may also send wrong information if they are poorly constructed or misinterpreted (Cvetanović & Novaković, 2017).

There is no doubt that the Global Competitiveness Index of the World Economic Forum is by far the most used composite indicator of country competitiveness. The Global Competitiveness Index is obtained on the basis of aggregating a large number of individual indicators which quantify special dimensions of competitiveness at national level. Its calculation implies the existence of a consistent theoretical basis of the competitiveness concept, the selection of individual indicators, as well as the purposeful use of the weight system and adequate aggregation procedures.

The World Economic Forum methodology for measuring country competitiveness was radically changed in 2018 by its adjustment to the challenges and achievements of the Fourth Industrial Revolution (Schwab, 2019). The index integrates well-established aspects with new levers which stimulate productivity and economic growth. It emphasizes the role of human capital, innovations, resilience and agility, not only as the incentive but also as the factor of economic success in the Fourth Industrial Revolution. It refers to the better use of technology in economic growth, but also warns that this is possible to achieve only as part of the holistic approach along with other competitiveness factors. Finally, it offers an objective data analysis for impartial and rational creation of a future-oriented policy.

The Global Competitiveness Index 4.0 is an annual indicator which enables economic policy makers to assess their progress in relation to a series of productivity-determining factors. It is obtained by merging the values of 103 individual indicators made through the combination of the data supplied by international organizations (most frequently national statistical organizations) and the data from the survey conducted by the World Economic Forum with the aim of supplementing data that cannot be obtained from official statistical sources. All indicators that also make up the Global Competitiveness Index 4.0 are organized in 12 “pillars”: Institutions; Infrastructure; ICT adoption; Macroeconomic stability; Health; Skills; Product market; Labour market; Financial system; Market size; Business dynamism and Innovation capability (GCI_4.0_2019_Dataset).

The Index is now calculated identically for all economies and the definite GCI value is the simple average of 12 “pillars”, so that the implicit weight of each pillar is about 8.3% (1/12). The values of the pillars of competitiveness and the indicators within the pillars are transformed on 0–100 scale, where 0 is the worst value while 100 is the maximum grade. The justification is that, as the Fourth Industrial Revolution continues, all competitiveness

factors have approximately the same effect on the competitive position of economy, irrespective of the level of GDP per capita. Due to this fact, each “pillar” may be considered as a potential priority. GCI 4.0 quantifies the advancement of country competitiveness based on the achievements of the Fourth Industrial Revolution, independently of the accomplished stage of their respective economic growth.

The results of the Global Competitiveness Index 4.0 in 2019 indicate that the largest number of the countries is significantly far from the “limit” of competitiveness as a conceived value of all competitiveness factors. The average grade 60 confirms that many economies in the world are supposed to implement the measures with the purpose of accelerating the long-term rate of economic growth and prevention of long-term imbalances, thus creating conditions for the improvement of the population’s standard of life.

The results of the Global Competitiveness Index 4.0 in 2019 show that there are economies which have achieved respectable results in improving global competitiveness. The Report on global country competitiveness in the era of the Fourth Industrial Revolution is designed in such a way as to help policy makers, business leaders and other stakeholders throughout the world to shape their growth and development strategies which are in compliance with the achievements of the Fourth Industrial Revolution. At the same time, the Report on global country competitiveness in the era of the Fourth Industrial Revolution constitutes a special invitation to all economic agents to join the holistic and sufficiently fast process of building competitive economy that guarantees the improvement of the people’s standard of life. Due to rapid technological changes, political polarization and slow economic recovery, it is key to define, assess and implement new directions of growth and prosperity trends. Together with productivity as the most important determinant of long-term economic growth and income increase, Global Competitiveness Index 4.0 emphasizes the significance of the main factors of productivity growth in the era of the Fourth Industrial Revolution. Seen in that light, GCI 4.0 may be rightfully said to constitute a very respectable tool for their assessment. Key findings, summed up into a new tool, as well as its results, were reached in the analysis at global, regional and national levels. The Global Competitiveness Index of the Fourth Industrial Revolution constitutes an unequivocally new concept, new standard and new approach in addressing the factors of global country competitiveness in relation to the previous global competitiveness index. By putting huge efforts in data collection, GCI 4.0 provides new findings about the factors whose importance is growing along with the development of the Fourth Industrial Revolution (human capital, innovations, resilience and agility). These key new concepts refer to the entrepreneurial culture, the companies accepting disruptive ideas, the cooperation of the companies with many stakeholders, the critical way of thinking, the merit promotion system, and trust.

According to the Report on global country competitiveness for 2019, Singapore had the highest level of competitiveness in the world, with the Global Competitiveness Index value of 84.8. It is followed by the United States of America with the GCI value of 83.7 and Hong Kong with 83.1. Apart from these countries, the top ten most competitive countries in the world in 2019 were: the Netherlands, Switzerland, Japan, Germany, Sweden, Great Britain and Denmark ([Table 1](#)).

Using the European continent as an example, it is possible to distinguish four groups of countries with different levels of competitiveness: (1) competitive countries of Northwest

Europe as competitive leaders; (2) competitive countries of Southwest Europe, led by France; (3) countries of Northeast Europe, with rising competitiveness, including Poland, the Czech Republic and the Baltic states, and (4) countries of Southeast Europe, with the Balkan countries/EU members with low competitiveness (Table 2).

A question arises about the position of the Western Balkans countries in the light of their overall competitiveness. It is possible to find the answer through an insight into the data presented in Table 3. It transpires that the countries of this region are rather uncompetitive. In 2019, among the Western Balkans countries, Serbia was the 72nd and Montenegro was the 73rd, while Albania (81st) and North Macedonia (82) had a much poorer ranking. Bosnia and Herzegovina was substantially behind other Western Balkans countries in 2019, with the ranking in the 92nd place.

Conclusion

Dynamic and sustainable economic development is a permanent goal all countries want to achieve because it is the only road towards general social progress. However, not all countries manage to realize economic development with competitiveness as its foundation. Globalization and the Fourth Industrial Revolution as the phenomena shaping contemporary developments in the world have created new opportunities, but also disruptions and an even wider gap between different economies and countries. There is a huge disparity in competitiveness between different countries, which should be removed to the greatest extent and in the shortest possible period in order to recover productivity and growth throughout the world.

The analysis of former approaches in interpreting the national competitiveness concept shows rather big differences in its scope. The basic reason for the existing large number of conceptual determinations of national competitiveness is complexity and multidimensional nature of the category. The national competitiveness concept reflects the favourable position of a national economy, mostly in the field of international trade, and simultaneously the country's ability to strengthen this position. On the other hand, national competitiveness is a concentrated expression of economic, scientific, technological, organizational, managerial, marketing and other skills which are implemented in the production of goods, successfully ensuring their competition with foreign goods and services in domestic and foreign markets. National competitiveness is the country's ability to realize high rates of economic growth, to ensure steadily increasing real earnings, and to improve its population's standard of life in the long run. At the same time, a high level of national competitiveness is in the function of promoting the role and importance of domestic companies in the world market. This ability to adjust to the changes occurring in the global market is based on economic factors such as the volume of investments, innovations etc.

It is an indisputable fact that the outcome of national competitiveness is company competitiveness, for the fundamental reason that country competitiveness can be increased solely by the growth of company competitiveness. Value is created at the company level, whereas competitiveness of a country is a reflection of the ability of its companies to be successfully included in international economic processes. In short, the improvement of the competitiveness of a country is based on the continuous growth in the competitiveness of its companies.

The increasingly pronounced process of world economy globalization, led by the Fourth Industrial Revolution, creates new opportunities for improving international competitiveness, as well as increasingly complex challenges and requirements, particularly in the field of strengthening and improving the innovation capability of the countries as one of the key factors of their sustainable competitiveness. The strengthening of innovation capability helps countries not only to accelerate the structural changes process and thus create conditions for dynamic economic growth, but also to improve national competitiveness as a basis for long-term sustainable development in the increasingly complex challenges of global business and competition.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Balkyte, A. & Tvaronavičiene, M. (2010). Perception of competitiveness in the context of sustainable development: facets of “Sustainable competitiveness”. *Journal of Business Economics and Management*, 11(2), 341–365
- Bazić, J. (2017). Trends in societal and educational changes generated by the Fourth Industrial Revolution. *Sociološki pregled*, 51(4), 526–546. DOI: [10.5937/socpreg51-15420](https://doi.org/10.5937/socpreg51-15420)
- Bilas, V., Bošnjak, M. & Novak, I. (2018). Competitiveness of European Union member states. *Tranzicija*, Vol. XX, No. 42 [In Croatian]
- Baddeley, M. (2006). Convergence or Divergence? The Impacts of Globalisation on Growth and Inequality in Less Developed Countries. *International Review of Applied Economics*, 20 (3), 391–410
- Cho, D. & Moon, H. (2000). *From Adam Smith to Michael Porter: Evolution of Competitiveness Theory*. Singapore: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.
- Cvetanović, S. & Novaković, I. (2017). *Innovation and sustainable competitiveness*. Niš: Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet [In Serbian]
- Cvetanović, S. & Nedić, V. (2019). *Innovation, quality and competitiveness*. Niš: Ekonomski fakultet (In Serbian)
- Dieter, M. & Englert, H. (2007). Competitiveness in the Global Forest Industry Sector: an Empirical Study with Special Emphasis on Germany. *European Journal of Forest Research*, 126(3), 401–412
- Dragičević, M. (2012). *Competitiveness: the Croatian project*. Zagreb: Školska knjiga [In Croatian]
- Garelli, S. (2004). Competitiveness of Nations: The Fundamentals, *IMD World Competitiveness Yearbook*, Lausanne, 730–740
- Gavurova, B., Vagasova, T. & Kovac, V. (2016). Competitiveness Assessment of Slovak Republic Regions, *13th International Scientific Conference of the European Financial Systems*, Brno, Czech Republic, 175–184
- Grauwe, D. P. (2010). *Dimensions of Competitiveness*. The MIT Press, <http://mitpress.mit.edu>
- IMD, (2003). *World Competitiveness Yearbook*, 2003. Lausanne :Institute for Management Development,
- Jovović, D. (2017). Improving regional competitiveness in the light growth theory recommendations. *Economic Themes*, 55 (3), 319–333. <https://doi.org/10.1515/ethemes-2017-0018>

- Jovović, D. (2007). *Economic dimension of globalization*. Kosovska Mitrovica: vlastito izdanje [In Serbian]
- Kharlamova, G. & Vertelieva, O. (2013). The International Competitiveness of Countries: Economic-Mathematical Approach. *Economics & Sociology*, 6(2), 39–52.
- Ketels, C. H. (2006). Michael Porter's competitiveness framework – recent learnings and new research priorities. *Journal of Industry, Competition and Trade*, 6(2), 115–136.
- Kharlamova, G., Vertelieva, O. (2013). The International Competitiveness of Countries: Economic-Mathematical Approach. *Economics & Sociology*, (2) 39–52. DOI: [10.14254/2071-789X.2013/6-2/4](https://doi.org/10.14254/2071-789X.2013/6-2/4)
- Kitson, M., Martin, R. & Tyler, P. (2008). *The Regional Competitiveness Debate, Programme on regional innovation*. Cambridge: The Cambridge MIT Institute.
- Krugman, P. (1994). Competitiveness: a dangerous obsession. *Foreign Affairs*, 28–44.
- Lenardić, M. (2003). *Annual Report on Croatian Competitiveness 2002*. Zagreb: Nacionalno vijeće za konkurentnost, [In Croatian].
- Maksimović, Lj. (2012). Systemic restriction of competitiveness of Serbian economy. *Ekonomski horizonti*, 14(2), 99–109 [In Serbian]
- Marković, D. Ž. (2010). *Globalism and the crisis of global economy*. Beograd: Grafiprof [In Serbian]
- Nedić, V., Cvetanović, S. & Despotović, D. (2014). ICT as a Component of Knowledge Economy Development of Western Balkan Countries. *Industrija*. 42(4) 55–77.
- Schwab, K. (2019) *The Global Competitiveness Report 2019*. Geneva: World Economic Forum.
- Schwab, K., Sala-I-Martin, X. (2012). *The Global Competitiveness Report 2012–2013*. (K. Schwab, Ed.). Geneva: World Economic Forum.
- Soltes, V. & Gavurova, B. (2015). Modification of Performance Measurement System in the Intentions of Globalization Trends. *Polish Journal of Management Studies*, 11(2), 160–170.
- Toming, K. (2011). *The impact of integration with the European Union on the international competitiveness of the food processing industry in Estonia* (doctoral dissertation). Estonia: Tartu University Press.
- Vojtovič, S. (2016). The Impact of The Structural Funds on Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises. *Journal of Competitiveness*, 8(4), 30–45.
- World Economic Forum, GCI_4.0_2019_Dataset, Available at: www3.weforum.org

APPENDIX / ПРИЛОГ

Табела 1: Двадесет најконкурентнијих земаља у свету према индексу глобалне конкурентности 4.0 у 2019. години / Table 1: Twenty most competitive countries in the world according to the Global Competitiveness Index 4.0 in 2019

Ранг/ Ranking	Земља/Country	Индекс/ Index	Ранг/ Ranking	Земља/ Country	Индекс/ Index
1.	Сингапур/ Singapore	84,8	11.	Финска/ Finland	80,2
2.	САД/USA	83,7	12.	Тајван/Taiwan	80,2
3.	Хонг Конг/Hong Kong	83,1	13.	Јужна Кореја/ South Korea	79,6
4.	Холандија/ Netherlands	82,4	14.	Канада/ Can- ada	79,6
5.	Швајцарска/ Switzerland	82,3	15.	Француска/ France	78,8
6.	Јапан/Japan	82,3	16.	Аустралија/ Australia	78,7
7.	Немачка/ Germany	81,8	17.	Норвешка/ Norway	78,1
8.	Шведска/ Sweden	81,2	18.	Луксембург/ Luxembourg	77,0
9.	Велика Британија/ Great Britain	81,2	19.	Нови Зеланд/ New Zealand	76,7
10.	Данска/ Denmark	81,2	20.	Израел/Israel	76,7

Извор/Source: World Economic Forum, GCI_4.0_2019_Dataset, преузето са/downloaded from: www3.weforum.org

Табела 2: Ранг и индекс глобалне конкурентности 4.0 земаља Европске уније у 2019. години / Table 2: Ranking and Global Competitiveness Index 4.0 of the European Union countries in 2019

Ранг/ Ranking	Земље чланице ЕУ28 / EU28 member states	Индекс/ Index	Ранг/ Ranking	Земље чланице ЕУ28/ EU28 member states	Индекс/ Index
4.	Холандија/ Netherlands	82,4	34.	Португал/ Portugal	70,4
7.	Немачка/ Germany	81,8	35.	Словенија/ Slovenia	70,2
8.	Шведска/ Sweden	81,2	37.	Пољска/ Poland	68,9

10.	Данска/ Denmark	81,2	38.	Малта/Malta	68,5
11.	Финска/Finland	80,2	39.	Литванија/ Lithuania	68,4
15.	Француска/ France	78,8	41.	Летонија/ Latvia	67,0
18.	Луксембург/ Luxembourg	77,0	42.	Словачка/ Slovakia	66,8
21.	Аустрија/ Austria	76,6	44.	Кипар/Cyprus	66,4
22.	Белгија/Belgium	76,4	47.	Мађарска/ Hungary	65,1
23.	Шпанија/Spain	75,3	49.	Бугарска/ Bulgaria	64,9
24.	Ирска/Ireland	75,1	51.	Румунија/ Romania	64,4
30.	Италија/Italy	71,5	59.	Грчка/Greece	62,6
31.	Естонија/ Estonia	70,9	63.	Хрватска/ Croatia	61,9
32.	Чешка/Czech Republic	70,9			

Извор/Source: World Economic Forum, GCI_4.0_2019_Dataset, преузето ca/downloaded from: www3.weforum.org

Табела 3: Ранг и индекс глобалне конкурентности 4.0 земаља Западног Балкана у 2019. години / Table 3: Ranking and Global Competitiveness Index 4.0 of the Western Balkans countries in 2019

Ранг/ Ranking	Земље Западног Балкана/ Western Balkans countries	Индекс/ Index	Ранг/ Ranking	Земље Западног Балкана/ Western Balkans countries	Индекс/ Index
72	Србија/ Serbia	60,9	82	Северна Македонија/ North Mace- donia	57,3
73	Црна Гора/ Montene- gro	60,8	92	Босна и Херцеговина/ Bosnia and Herzegovina	54,7
81	Албанија/ Albania	57,6			

Извор/Source: World Economic Forum, GCI_4.0_2019_Dataset, преузето ca/downloaded from: www3.weforum.org

← НАЗАД

← BACK